

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Species intelligibilis effectivè concurret ad intellectionem, si relationes divinæ in visione beatifica haberent rationem speciei, personæ divinæ ratione suæ differentia relativæ possent operari aliquid ad extra effectivè; & sic operationes ad extra non essent indivisæ, & communes toti Trinitati, quod est contra communem Theologorum sententiam.

Dico tertio: Repugnat etiam unam personam sanctissimam Trinitatis videri sine alia.

15. Probatur primò ex verbis Christi ad Philip-pum. Joannis 14. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem: non crederis, quia ego in Patre, & Pater in me est.* Qui locus, licet varias habeat interpretati-ones, communior tamen apud SS. Patres est de visione beati Christi enim vult docere, quòd qui videt Filium, debet etiam necessario ipsum Patrem videre; quia sunt idem in essentia; unde cum hæc ratio in visione semper reperitur, dicendum est, quòd non solum secundum viam ordinariam, sed etiam extraordinariam, Pater non potest cognosci sine Filio, nec vicissim Filius sine Patre. Quare Augustinus 1. de Trinit. cap. 8. *si ergo audiamus, ostende nobis Filium, sive audiamus, ostende nobis Patrem tantundem valet; quia neuter sine altero potest ostendi.*

16. Probatur secundo: Repugnat unum relativum cognosci sine suo correlativo; nam relativa, ut docet Aristoteles, sunt simul natura & cognitio-ne: Sed divinæ personæ sunt relativæ; constituuntur enim per relationes, ut docetur in tractatu de Trinitate: Ergo non possunt cognosci sine suo correlativo. Unde Pater, ut generans, non potest cognosci sine Filio, quem generat, nec Pater & Filius, ut spirantes, sine Spiritu sancto, quem spirant. Et idem proportionaliter dicen-dum est de Filio, respectu Patris; & de Spiritu sancto, respectu Patris, & Filij.

S. II.

Solvuntur Objectiones.

17. Obijcies primò: Si repugnaret videri Deum sine attributis & personis, maxime quia visio beatifica est cognitio intuitiva, quidditativa, & beatificativa: Sed hæc non obstant: Ergo id non repugnat. Major constat ex dictis §. præcedenti, Minor vero probatur discutendo per singulas partes. Et in primis quòd ex ratione intuitivis non repugnet, sic ostenditur. Ad visionem intuitivam non requiritur, quòd videantur omnia prædicata, quæ sunt in objecto, etiam si identifi-centur inter se: nam quando à longè conspicimus aliquem venientem, videmus illum sub ratione viventis, vel animalis, & non discernimus, an sit homo vel equus, aut leo. Nec etiam requiritur quòd modus, quo objectum in se existit, vel subsistit videatur; sed sufficit quòd videatur ut ex-istens; ut constat etiam in visu externo, qui videt omnes colores, nec tamen attingit modum inheren-tiæ, quo in subiecto existunt. Et corpus, seu hu-manitas Christi videbatur in terris, non tamè subsistentia increata Verbi divini, per quam existe-bat. Item quantitas panis videbatur in Eucharistia, licet non videatur modus subsistentiæ, quo per se existit: Ergo ex ratione intuitivis non repu-gnat videri essentiam divinam sine personis.

Quod etiam id non implicet ex ratione quid-ditativa cognitionis, facile suadet. Nam perso-næ non sunt de ratione quidditativa Dei, cum de fide sit Patrem communicare Filio totam essen-

tiam, & omnia prædicata quidditativa, non ta-men paternitatem: Ergo ex vi & ratione cog-nitionis quidditativæ non repugnat Deum à be-atis videri sine personis.

Tertio, Quod etiam id non repugnet ex rati-one visionis, ut beatificantis, sic potest suaderi: Seculæ, seu non visis personis, adhuc remanet Deus summum bonum, & finis ultimus, ac pro- inde objectum beatificum: Ergo ex vi visionis Dei, ut beatificæ, non requiritur necessario videri omnes personas. Consequentia patet, Antee- dens vero probatur, Deus non habet à relatio-nibus, seu personis, quòd sit summum bonum, & ultimus finis, sed id habet ex eo, quòd est ens increatum, & infinite perfectum, & actus purus, quòd totum habet ex ipsa essentia absoluta: Ergo lectus personis adhuc remanet in Deo tota ratio summi boni, & ultimi finis.

Confirmatur primò: Deus creat, in quantum est unus, & omnipotens, non vero in quantum est trinus, & Pater, aut Filius, vel Spiritus sanctus: Ergo similiter beatificat, & unus in essentia, & non ut trinus in personis; ac proinde illarum cog-nitio ad beatitudinem non est necessaria.

Confirmatur secundo: Pater æternus in illo si-gno, in quo intelligitur generare Filium, intelli-gitur beatus, cum beatitudo essentialiter illi cõve-niat: Sed pro illo signo nõdum intelligitur Fili-us (cũ ille producat, & accipiat esse divinum ex vitalis cognitionis) nec consequenter Spiritus sanctus, qui à Filio procedit: Ergo salvatur vera cognitio beatifica in Patre antecedenter ad pro-ductionem Filij, & Spiritus sancti; & sic ad bea-titudinem creamur, quæ est participatio increata, nõ est absolute necessaria cognitio personarum.

Ad objectionem respondeo concessa majori, negando Minorem, quantum ad omnes partes. Ad probationem primam dicendum est, quòd licet ad cognitionem intuitivam imperfectionem, qualis est visio corporea, non requiratur attingen-tia omnium eorum, quæ sunt in re visa, bene ta-men ad cognitionem intuitivam perfectam, qualis est visio beatifica. Quæ ex intuitiva cog-nitione sensuum exteriorum, vel ex alia, quæ sit per medium creatum, non potest deduci efficax ar-gumentum ad probandum, non requiri ad visio-nem intuitivam Dei, quòd videantur omnia, quæ ad eum quidditatem, & modum essendi pertinet, ac proinde ejus attributa, & personæ: Ratio enim disparitatis triple assignari potest.

Prima se tenet ex parte potentia cognoscen-tis, oculus enim corporeus habet pro objecto ade-quato lucidum & coloratum, non autem ratio-nem specificam, aut individualè objecti: Ex quo fit, quòd visio corporea possit attingere aliquod objectum sub ratione lucidi, & colorati, non cog-noscendo illud secundum rationem specificam, aut individualè. Ex hoc etiam fit, quòd non sit necesse, quòd visa aliqua re intuitivè videatur modus, quo illa subsistit, vel existit; & sic visa hu-manitate Christi, nõ erat necesse videri ejus per-sonalitate, & visã quantitate Eucharisticã, non oportet quòd videatur modus subsistentiæ, seu perfectiæ, per quem existit: intellectus vero crea-tus habet pro objecto adequato ens sub ratione veri sub quo continentur omnia prædicata, tam constitutiva, quàm modificativa, quæ sunt in re, quæ cognoscitur: unde si ejus cognitio sit perfecta, clara, & intuitiva (ut est visio beatifica) necessa-rio se extendit ad omne, quòd pertinet ad naturam & quidditatem objecti, & modum essendi illius.

Secunda

22. Secunda ratio disparitatis est, quia visio intuitiva rei creatæ fieri potest per aliquod medium, ut patet in visu externo, qui videt rem non sibi coniunctam, sed distantem per medium, per quod species emittuntur, scilicet per aërem; & quod medium illud potest turbari, vel obscurari, quia medium illud potest dari visionem intuitivam corpoream cum aliqua imperfecta, & obscuritate, & hominem certissime per illam de aliquo tantum prædicato, quod est in objecto, non de alio; v. g. quod sit corpus, & non quod sit vivens, vel animal. Secus est de visione beatifica, cum enim illa non fiat per aliquam speciem, vel imaginem, aut medium creatum, sed ipse Deus immediate per seipsum coniungatur intellectui; non potest ex hac parte obscurari, vel turbari hæc visio, ut videatur ratione illius unum attributum, & non aliud, vel natura sine attributis, & relationibus.

23. Tertia ratio disparitatis se tenet ex parte rei visæ, hæc enim est differentia inter Deum visum, & creaturas; quod creaturæ sunt potentiales, & compositæ ex materia, & forma, vel altem ex essentia & existentia; unde in illis quælibet pars, aut extremum componens, non est ipsum totum; & ideo potest stare, quod videatur unum, & non aliud ipsa enim limitatio, & distinctio, ac potentialitas, quæ est in creatura, occasionem & locum ad id præbet; verò Deus est actus purus, carens omni potentialitate, & compositione; unde omne, quod est in Deo, Deus est, & quodlibet eius attributum in se implicite continet naturam divinam, & omnia attributa; ex quo fit, quod repugnet videri aliquid Dei, & non videri totum quod est in Deo. Vel enim illud, quod videtur, est actus purus, vel potentialitatem habet? Si habet potentialitatem, non est Deus, nec divinum attributum, sed est creatura & finitum. Si autem est actus purus, ad nihil est in potentia, sed omnia alia attributa, implicite saltem, in se continet.

24. Ad probationem secundæ partis Minoris principalis dicendum est, personas divinas esse de conceptu quidditativo naturæ divinæ, non tanquam prædicata constitutiva illius, sed tanquam terminos, seu modos essentielles, & inæquatos, pertinentes ad ejus infinitam eminentiam, & fecunditatem; & ideo stat bene, totam naturam quoad omnia prædicata sui constitutiva communicari uni personæ, & non quoad modum aliquem relativum illi personæ oppositum, ut in tractatu de Trinitate latius exponemus.

25. Ad probationem tertie partis ejusdem Minoris, nego Antecedens; ad cuius probationem dicendum, quod licet Deus non habeat à relationibus, seu personis, quod sit summum bonum, non tamen id habet sine illis; sed ex eodem principio, quod est summum bonum (id est, quia est ens à se, & actus purus) est etiam infinite fecundus, & trinus in personis; & sic sine illis non est summum bonum, sicut nec Deus, nec actus purus; licet formalis ratio summi boni non sumatur à personis, sed à natura; sicut anima non habet à corpore, quod constituat hominem, tamen sine corpore illum non constituit. Ad do quod cognitio divinarum personarum, cum sit necessaria ad perfectè savandum intellectum beatum, ut supra ostendimus, pertinet ad perfectionem, & complementum beatitudinis.

26. Ad primam confirmationem, concesso Antecedente, nego Consequentiam, & Paritatem.

A Ratio disparitatis est, quia ratio causæ activæ, seu creativæ in Deo pertinet ad virtutem & potentiam divinam, quæ attingit & producit ea, quæ sunt extra se: hæc autem virtus & potentia coavenit Deo ratione essentia & omnipotentia, non verò ratione relationum, quæ cum non sint activæ ad extra, ad causalitatem esse activam non conducunt dando influentiam. Ratio autem ultimi finis & objecti beatificantis consistit in manifestatione Dei ut est in se juxta illud Christi Joannis 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum verum: Deus autem ut est in se non potest manifestari sine personis, cum in illis subsistat, & illæ sint termini purissimi, & actualissimi divinæ fecunditatis.*

B Ad secundam confirmationem respondet Vazquez hæc disp. 48. num. 13. negando quod Pater æternus in illo signo, quo intelligitur generare Filium, intelligatur beatus: quia, inquit, nostrâ cogitat de præscinditur illud in se, & intelligitur ut Deus, sed non consideratur ut beatus.

At hoc est evidenter falsum. Tum quia in illo signo intelligitur convenire Patri omnia essentialia: Sed beatitudo est aliquid essentialiale, & commune tribus personis: Ergo pro tali signo illa intelligitur convenire Patri. Tum etiam, quia pro illo signo notionaliter intelligitur Pater habere totum quod communicat Filio: Sed communicat illi beatitudinem increatam: Ergo tunc Pater intelligitur eam habere.

C Rejecta ergo hæc responsione, dicendum est cum Salmaticensibus, Patrem pro tali signo rationis esse & intelligi ut beatum, nec in illo signo videre suam essentiam non visâ personâ Filij, & Spiritûs sancti: quia hæc non est prioritas in quo, etiam cognitionis, sed solum prioritas à quo, seu originis. Nam cum persona Patris habeat necessariam connexionem cum persona Filij, non est aliquod signum in quo fit, vel possit intelligi persona Patris, & non persona Filij; aut in quo Pater sit producens, & non productus Filius: sed in quolibet signo, in quo intelligitur unus, debet intelligi alius, quamvis unus (scilicet Pater) debeat intelligi ut producens, & alius (nimirum Filius) ut productus.

D Secundo arguunt Adversarij hoc vulgari argumento. Non repugnat uniri, & communicari naturam, & non personam, vel unam personam, & non aliam communicatione & unione reali: Ergo neque intentionali, seu intelligibili; & sic poterit videri natura divina, non visis personis, vel una persona, non visâ aliâ. Antecedens patet, quia in generatione æterna Pater æternus communicat Filio divinam naturam, & non Paternitatem; & in Incarnatione persona Verbi unita est humanitati, & non persona Patris. Consequentia etiam videtur manifesta, quia cû visio sit magis extrinseca, quàm ipsa communicatio naturæ ad intra, vel unio cum humanitate in persona, magis potest præcindere illa, quàm ista, ut videatur unum, & non aliud. Unde sicut non obstante identitate naturæ cum persona, communicatur à Patre essentia divina, & non paternitas; & persona Verbi unitur humanitati, & non persona Patris: ita non obstante eadem identitate poterit videri persona Patris non visâ Filio; vel Spiritu sancto; aut essentia, non visis personis.

E Confirmatur: Quamvis eadem entitativè sit species pro essentia, attributis & personis, hoc tamen non obstat, quin illa possit applicari intellectui beato ad representandum unum, & non

non aliud: sicut quamvis eadem sit entitas natura, & personæ in Verbo, illa tamen unitur, & applicatur humanitati in ratione personæ ad illam terminandam, non verò in ratione naturæ ad illam constituendam.

30. Ad objectionem, concesso Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est triplex. Prima, quia unio, & communicatio realis alterius formæ fieri potest sine unione, & communicatione eorum omnium, ad quæ dicit essentialem habitudinem, secus est de cognitione quidditativa, cum relativa (ut supra dicebamus) sine simul naturâ, & cognitione: unde licet paternitas non possit communicari Filio per generationem æternam, & in Incarnatione unio hypostatica facta fuerit ad personam Filij, non ad personam Patris; repugnat tamen unam videri sine alia.

Secunda ratio disparitatis est, quia in Patre essentia, & paternitas, & in Verbo subsistentia, & natura distinguuntur virtualiter in ratione communicabilis, & unitibilis, non tamen in ratione veri transcendentaliter, & visibilis: quia eadem essentia divina virtualiter indistincta habet rationem speciei intelligibilis respectu sui, & respectu attributorum, & relationum. Unde quamvis communicata essentia Filio paternitas non communicetur, & unita personalitate Verbi humanitati assumptæ, persona Patris non dicatur incarnata: repugnat tamen visâ essentia divinâ non videtur relationes, & attributa.

Tertia ratio disparitatis est, quia visio beatifica est cognitio Dei ut est in se; & quia Deus ut est in se non potest manifestari quoad aliquid, & latere quoad aliud; eò quod manifestari aliquid actus puri, & manifestari totum, idem sit, ut supra dicebamus; implicat per visionem beatificam videri naturam, non vius attributis, vel Personis. Communicatio vero realis, si vè ad intrâ per processionem, si vè ad extrâ per unionem hypostaticam, non est communicatio Dei quomodocunque, sed juxta exigentiam, & capacitatem extremi, cui fit; & sic non fit sub omnimodo, & secundum omnia, quæ identificantur cum termino talis unionis, & communicationis, sed secundum quod illud extremum exigit, vel est capax. Unde in generatione æterna Pater æternus communicat Filio essentiam, & non paternitatem; quia cum hæc sit relativè opposita filiationi, Filius non est capax illius. Et in Incarnatione communicatur humanitati persona, & non natura; quia humanitas potest subsistere, & terminari per subsistentiam Verbi, non tamen intrinsecè constitui per ejus naturam.

31. Ad Confirmationem, negandum est antecedens: licet enim possit uniti essentia divina in ratione speciei, & non in ratione naturæ, vel subsistentiæ: tamen semel unita in ratione speciei (cum sit unio intelligibilis, & manifestativa Dei ut est in se) implicat uniti ad manifestandum aliquid, & non totum quod est in Deo: quia cum sit actus purus, in illo aliquo, quantumcunque minimo, omnia alia perfectio includitur; ac proinde repugnat Deum videri ut actum purum, & aliquam ejus perfectionem non manifestari, ut antea ponderatum est.

32. Objicies ultimum: Objectum primum potest videri sine secundario: Sed essentia divina est objectum primum visionis beatificæ; attributa verò, & relationes pertinent tantum ad objectum secundarium; Ergo potest videri divina

essentia non visis relationibus, & attributis. Major videtur manifesta Minor verò constat ex dictis tractatu præcedenti, ubi ostendimus solum essentiam esse objectum primum, tam motivum, quam terminativum divinæ intellectus: attributa verò, & relationes pertinere solum ad objectum secundarium, unde cum visio beatifica sit participatio divinæ cognitionis, idem de illa sentiendum est.

Respondeo primo, distinguendo Majorem: Objectum primum potest videri sine secundario, quando non habet necessariam connexionem cum illo, concesso. Si sint inter connexa, & unum transcendentaliter includatur in alio, nego. Unde cum essentia divina sit necessariò connexa cum relationibus, & attributis, & in illis transcendentaliter includatur; quamvis relationes, & attributa pertineant ad objectum secundarium visionis beatificæ, repugnat tamen divinam essentiam sine illis videri.

Respondeo secundò: Relationes, & attributa non esse propriè objecta secundaria divinæ intellectus, nec proinde visionis beatificæ, quæ est ejus participatio: sed potius modos objecti formales, & primarij, qui se habent respectu essentia divinæ sicut sensibile commune respectu sensibilis proprii, v. g. quantitas, & figura respectu coloris. Unde sicut (juxta probabilioris sententiam) repugnat oculum videre colorem sine extensione, & figura (ex quo inferunt Theologi, corpus Christi non posse videri in Eucharistia, cum in ea careat extensione locali, & figurâ) ita implicat intellectum beatum videre essentiam divinam sine personalitatibus, & attributis.

ARTICULUS III.

Quomodo visio beata penetret libera Dei decreta?

S. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & diffusivè resolutum.

Suppono tanquam certum, Beatos videre in Verbo aliqua libera Dei decreta, licet non omnia. Ut enim infra dicemus, Beati vident in Verbo quæ pertinent ad statum proprium ipsorum: Atque multa decreta Dei libera pertinent ad ipsorum statum, ut ea, quæ versantur circa illorum salutem, vel eorum, qui ad illos pertinent: Ergo beati cognoscunt aliqua libera Dei decreta. Unde D. Bernardus loquens de beatitudine: *Quidni (inquit) videatur ibi cor Dei, quod mihi probetur, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta? Patent viscera misericordie, patent cogitationes pacis, divitiæ salutis, mysteria bona voluntatis &c.*

Quod verò omnia libera Dei decreta non videantur à Beatis, colligitur ex D. Thoma infra questione 57. articulo 5. ubi ait: *In visione beata angeli cognoscunt mysteria gratiæ, non quidem omnia, neque æqualiter omnes, sed secundum quod Deum voluerit eis revelare.* Ratio etiam id suadet: nam libera Dei decreta videri non possunt nisi attendantur objecta liberè volita, ad quæ terminantur, cum actus liber Dei constituat per cognitionem, vel terminationem activam ad creaturas, defectibilem sub ratione puræ terminationis,